

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

תוכן

- א. איסור כולל ואיסור מוסיף ואיסור בת אחת.....1
- ב. טעה בדבר מצוה פטור ... דזמנו בהול.....1
- ג. היה אוכל בתרומה ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה ... פוטר ... בתרומה בערב הפסח ... דזמנה בהול.....3
- ד. דש מבפנים וזורה מבחוץ ... כמעשה ער ואונן ... ושחת ארצה ... וימת גם אותו.....3
- ה. שכבת זרע פרט להעראה אותה פרט לשלא כדרכה.....4
- ו. מיאנה בו אינה צריכה להמתין שלשה חדשים ... נתן לה גם צריכה להמתין שלשה חדשים.....5

דרף לד.

א. איסור כולל ואיסור מוסיף ואיסור בת אחת

כבר התבאר עיל דף לב: שהעושה¹ עבירות הרבה בהעלם אחת חייב חטאת על כל אחת ואחת, וכן אם עשה מעשה אחד שהוא חייב עליו משום שמות הרבה חייב על כל שם ושם. אך כלל גדול² הוא בכל איסורים שבתורה שאין איסור חל על איסור, אלא א"כ היו שני איסורין באין כאחת, או שהיה האיסור האחד מוסיף דברים אחרים על אותו האיסור, או אם היה כולל דברים אחרים עם איסור זה.

ושם התבאר שהיוצא מדין זה הוא מקום קבורתו של אדם זה, שאם עבר מספר איסורים שחלו זה על זה מחמת שהוא איסור מוסיף או כולל או בבת אחת, הרי צריך לקוברו בין רשעים גמורים, כלומר לקוברו אצל רשע כמותו, שהוא בעל עבירה הרבה, לפי שאין קוברים רשע אצל עדיק.

ב. טעה בדבר מצוה פטור ... דזמנו בהול

¹ רמב"ם הלכות שנגות פרק ד הלכה א
² רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק יז הלכה ח

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

כבר נתבאר במסכת פסחים דף עב: שכל העושה מצוה³ מן המצוות ובכלל עשייתה נעשית עבירה שחייבין עליה כרת בשגגה, הרי זה פטור מחטאת מפני שעשה ברשות.

כיצד בא על יבמתו ביאה ראשונה⁴ והרי היא נדה והוא לא ידע, מכיון שאינו הגיל בה ומתבייש לשאול אם היא נדה הרי זה פטור מחטאת, שהרי עשה מצוה וטעה בדבר מצוה ועשאה ברשות, אבל אם בא על אשתו בשעת וסתה⁵ או שהניחה נדה, וחשב שכבר טבלה⁶ והרי היא נדה. חייב חטאת אפילו אם מקיים בזה מצוות פרו ורבו, מפני שהיה לו לשאול קודם שיבעלנה⁷.

ודוקא בטעה וחשב שאינה נדה, אבל אם ידע שהיא נדה וחשב שמותר לבעול חייב חטאת⁸.

וכן מי שהיו לו שני תינוקות אחד למול בשבת ואחד למול בערב שבת או באחד בשבת ושכח ומל שניהן⁹ בשבת, פטור מחטאת שהרי יש לו רשות למול אחד מהן בשבת ושבת דחוייה היא אצלו, ומצוה עשה אף על פי שהם שני גופין הואיל וזמנו בהול אינו מדקדק, אבל אם לא היה אחד מהן ראוי למול בשבת ושכח ומל בשבת מי שאינו ראוי למול בשבת, בין אם לא היה זמנם בשבת כלל, בין אם מל את של שבת ראשון ואח"כ מל השני בטעות¹⁰, חייב חטאת.

³ רמב"ם הלכות שנגנות פרק ב הלכה ה

⁴ לקוטי הלכות פסחים ה: בתורת הקדשים אות ר

⁵ ועיין בחכמת אדם שער בית הנשים כלל קט סעיף ה וז"ל "היה משמש עם המהורה שלא בשעת וסתה ולא הרגישה כלום אפילו מצאה אחר כך דם על עד שלו דודאי ראתה בשעת תשמיש שניהם אין צריכין כפרה שהרי אנוסים היו אפילו לא בדקה עצמה תחילה שהרי אינה צריכה בדיקה" ולכאורה א"כ לדין אף מי שאין לה וסת קבוע והחזקה ג' פעמים שאינה רואה מחמת תשמיש שאינה צריכה בדיקה, אנוסים יהיו ופטורים מקרבן. וכן מפורש ברמב"ם בפ"ה משנגנות דין ו' "הבא על אשתו שלא בשעת וסתה וראתה דם בשעת התשמיש הרי אלו פטורין מקרבן חטאת מפני שזה כאונס הוא ולא שונג שהשונג היה לו לבדוק ולדקדק ואלו בדק יפה יפה ודקדק בשאלות לא היה בא לידי שגגה"

⁶ הרמב"ם לא חילק וכתב במעשה רקח שם "מדלא חילק משמע דבכל גווני קאמר וקשה דקי"ל כל הנשים בחזקת טהרה לבעליהן הבאין מן הדרך ואין צריך לשאול לה כלל כמי"ש רבינו פי"ד דאיסורי ביאה הל' ט' אם לא שנאמר דסמך למ"ש שם או בדאין לה וסת קבוע או בהניחה נדה דעל כל פנים צריך לשאול". ולכאורה לפי"ז כשיש לה קבוע או החזקה שאינה רואה שלא היה צריך לשאלה פטור אך לכאורה תליא אי איכא בה מצוה דא"ה לחייב אמנם אפ"ל שאנוסים הם. אולם צ"ע דהרמב"ם להדיא פטר מקרבן בשלא בשעת וסתה בשנגנות ה"ו אמנם זה אפשר רק ביש לה וסת קבוע אבל באין לה קבוע הרי דעת הרמב"ם דחייבת בדיקה תמיד ולהכי יהיה חייב בקרבן אם לא שעשה מצוה שאז פטור שאע"ג שחייבת בדיקה מ"מ אינו חייב לשאלה וצ"ע.

⁷ רבינו שפתם וכתב דבאשתו חייב נראה שסובר דכי אמרינן אשתו לא בזיו מינה תו לא צריכי לאוקמי בהני אוקמתי אלא בכל גוונא חייב כיון דלא בזיו מינה ה"ל לשיולה. כס"מ שם

⁸ באר היטב יו"ד קפה ס"ק ה

⁹ ואם מל רק אחד בחשבו שהוא התינוק שגולד בשבת ודאי פטור שאינו אלא מתעסק ועוד דמקלקל הוא עיין הר המוריה כאן ועיין תוס' רע"א שבת יט ד.

¹⁰ מעשה רוקח שם, ערוה"ש העתיד שנגנות רח י

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

**ג. היה אוכל בתרומה ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה
... פוטר ... בתרומה בערב הפסח ... דזמנה בהול**

כהן שהוא בן גרושה או חלוצה הרי הוא כזר, ואם אכל תרומה בשוגג משלם קרן, ואולם כהן¹¹ שהיה אוכל ונודע לו שהוא בן גרושה¹², או בן חלוצה¹³, אם הוא תרומה שזכה בה כהן¹⁴ משלם משום גזל קרן בלבד, אבל לא החומש¹⁵, כיון שאכל ברשות¹⁶.

ואם היתה תרומת חמין והיה ערב הפסח שמצוה לבער את החמין וזמנו בהול, הרי פטור מלשלם מפני שזמנה בהול נחפזו לאכול ולא בדקו, ואפילו את הקרן¹⁷, כיון שכל ישראל מצווין עליו לבערו ועשה מצוה בביעורו, הרי זה אונס גמור¹⁸ ופטור גם מן הקרן וי"א¹⁹ שחייב בקרן.

דף לד:

**ד. דש מבפנים וזורה מבחוץ ... כמעשה ער ואונן ... ושחת
ארצה ... וימת גם אותו**

¹¹ רמב"ם הלכות תרומות פרק י הלכה יב

¹² שייך זה שנודע לו על ידי שבאו עדים והעידו בבית דין או שאמרה אמו שהיתה גרושה ולא ישעה שאסורה לכהן או שמצא גט שלה, אולם אם אמר לו אביו שנשא גרושה לכאורה אינו נאמו שהרי משים עצמו רשע.

¹³ משמע שאם ידע מתחלה שהוא בן חלוצה משלם קרן ואף על גב דבן חלוצה אינו חלל אלא מדרבנן כמש"כ רבנו בפ"ט מא"ב ה"ח מ"מ שוינהו רבנן כחלל גמור וחייב קרן. דרך אמונה שם קכה.

¹⁴ דרך אמונה שם קכו.

¹⁵ ר"י קורקום וכדא' בירו' פ"ז ה"ב דר' יהושע לא פטר רק מחומש ולא מקרן

¹⁶ שאילו הי' שואל לב"ד היו אומרים לו שמותר לאכל כ"ז שלא באו עדים ופסלוהו ב"ד הוא בחזקת כהן כאבותיו וא"צ לחוש, ומ"מ אינו אונס לפטור מקרן אם הוא תרומה של חברו דלא הו"ל לאכל תרומה של חברו.

¹⁷ כס"מ ור"י קורקום

¹⁸ ועי' במשנה ראשונה שכ' ג"כ דזה הוי אונס גמור ופטור גם מצד גזל ודלא כמקדש דוד תרומות סי' י"א ומש"כ בישועות מלכו הטעם משום שלא הפסידו כלום בערב פסח צ"ע דא"כ מה הוצרך רבנו לטעם דזמנו בהול. ציון ההלכה שם ס"ק רא

¹⁹ מאירי בסוגיין כיון דלא עשה מצוה ודעתו דזה שביער את החמין לא מקרי מצוה. ובמאירי פסחים עב: הביא מיש פוסקים שבשאר ימות השנה חייב גם בחומש, ובערב פסח פטור מחומש וחייב בקרן, ואת דברי הרמב"ם שפוטר גם מקרן בשם וגדולי המחברים.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

אסור²⁰ לאדם להוציא שכבת זרע לבטלה. ועון זה חמור מכל עבירות שבתורה²¹, שלא נברא הזרע באדם אלא לישב בו את העולם, כי לא לתוהו בראה לשבת יצרה, וכשהוא משחיתו הרי הוא כמחריב את העולם, וזו היא ההשחתה שעשו דור המבול, שנאמר בהן (בראשית ו פסוק יב) **כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דְּרָכָו עַל הָאָרֶץ שֶׁהִשְׁחִיתוּ אֶת זִרְעָם**, נידונו ברותחין מי המבול, כי ברותחין חטאו וברותחין נידונו מדה כנגד מדה, וכן יש הרבה פסוקים המורים על זה, ולא לדרשא קאתינא רק לעיקר דדינא קאתינא, לכן לא יהא אדם דש מבפנים וזורה מבחוץ, וזהו חטאו של אונן עם תמר דכתיב ביה (שם לח פסוק ט) **וַיִּשְׁחַת אֶרְצָהּ וּגְוֵי וַיִּמַּת אוֹתוֹ ה' וְאֵלוֹ שְׂמַנְאִים בִּיד וּמוֹצִיאִים שְׂכַבַּת זֵרַע לְבַטְלָהּ**, לא די להם האיסור הגדול שעושים אלא יושב ג"כ בנידוי שנידוהו חכמים הראשונים ז"ל (נדה יג:), וגם הוא כאילו הרג את הנפש ועל עון זה נאמר (ישעיהו א פסוק טו) **יְדִיכֶם דְּמַיִם מְלֹאֵי**.

ה. שכבת זרע פרט להעראה אותה פרט לשלא כדרכה

אחד²² האיש ואחד האשה ששמשו מטתן שניהן טמאים, ושניהן ראשון לטומאה דין תורה, ואין האשה טמאה משום נוגעת בשכבת זרע שנגיעת בית הסתרים אינה נגיעה, אלא המשמשת הרי היא כרואה קרי, והוא שתהיה בת שלש שנים ויום אחד שנאמר (ויקרא טו פסוק יח) **וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אִישׁ אִתָּהּ שְׂכַבַּת זֵרַע**.

²⁰ שו"ע ונו"כ אבהע"ז כג א ולבוש שם

²¹ עיין בספר חסידים סי' קע"ו שבי' שאם א' מתירא שלא יכשל בא"א או באשתו נדה ח"ו טוב לו להוציא זרע לבטלה משיכשל ח"ו באיסור א"א או בנדה, רק יתענה מ' יום בימי הקיץ או יושב בקרח בימי החורף. ח"מ שם א. לפ"ז מ"ש בזהר וכאן דעון מוציא ש"ז חמיר מכל עבירות לאו דוקא. ב"ש שם א. ועיין חכמת שלמה שיישב דברי הזוהר. ועיין בעזר מקודש שם שמה שכתב בספר חסידים הק' סי' קע"ו והובא באה"ע סי' כ"ג. טבילה בימות הגשמים במ' יום עולה במקום מ' יום ישיבה בקור. שכוונתו ודאי רק שעה מועטת בכל יום וטבילה במים קרים עולה במקום ישיבה בקור. ובמקום מ' יום ימי קיץ בתענית עולה תענית ג' ימים רצופים או בחלש ב' ימים וכמ"ש בש"ע הלכות תענית ובשם האר"י ז"ל כתוב כוונה על ג' ימים שעולים מ' יום. וכשהרצופים הם בימות החמה עולים במקום מ' יום תענית בימות החמה. וכנראה שכוונתו שלא ברצופים וכן כ' יום טבילה וכ' יום תענית בימות החמה מצטרפי' ונראה שבשוגג ג"כ מועיל כן ואין צריך יותר כי אומר מותר אנוס הוא והרי זה כההיא דאנוס דשם ובשם האר"י ז"ל כתוב יותר ממ' יום ואולי כוונתו בימות הגשמים וכוונתו לגבי מזיד גם כן מה שאין כן אנוס או שונג קיל ומודה שמהני כנ"ל ובפרט בדורות האלו שהאנשים חלושים יש להקל היטב.

²² רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק ה הלכה ט - י, ערוך השולחן העתיד הלכות שאר אבות הטומאות סימן קלג סעיף ג

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

הבועל את האשה ולא הוציא שכבת זרע טהור אף על פי שהערה ואפילו בעל בעילה גמורה²³, וכן האשה טהורה עד שיוציא האיש.

הבועל גדולה שלא כדרכה טהורה, שלא טימא אותה הכתוב בטומאת בית הסתרים אלא כדרכה.

ו. מיאנה בו אינה צריכה להמתין שלשה חדשים ... נתן לה גט צריכה להמתין שלשה חדשים

יבואר להלן דף לה. בעזחי"ת

²³ ולכאורה נפקא מינה לדין למבילת עזרא